IL-Huttafa

Il-Magażin ta' Klabb Ħuttaf

Numru 21 Lulju Awwissu 1997

Stampat fuq karta riċiklata

BirdLife MALTA

Kif iddaħħal 361 membri ġodda fi Klabb Ħuttaf?

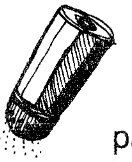

paġ 9

MUNQAR biz-Zgħar

paġ 3

Povru Ndovu

paġ 4

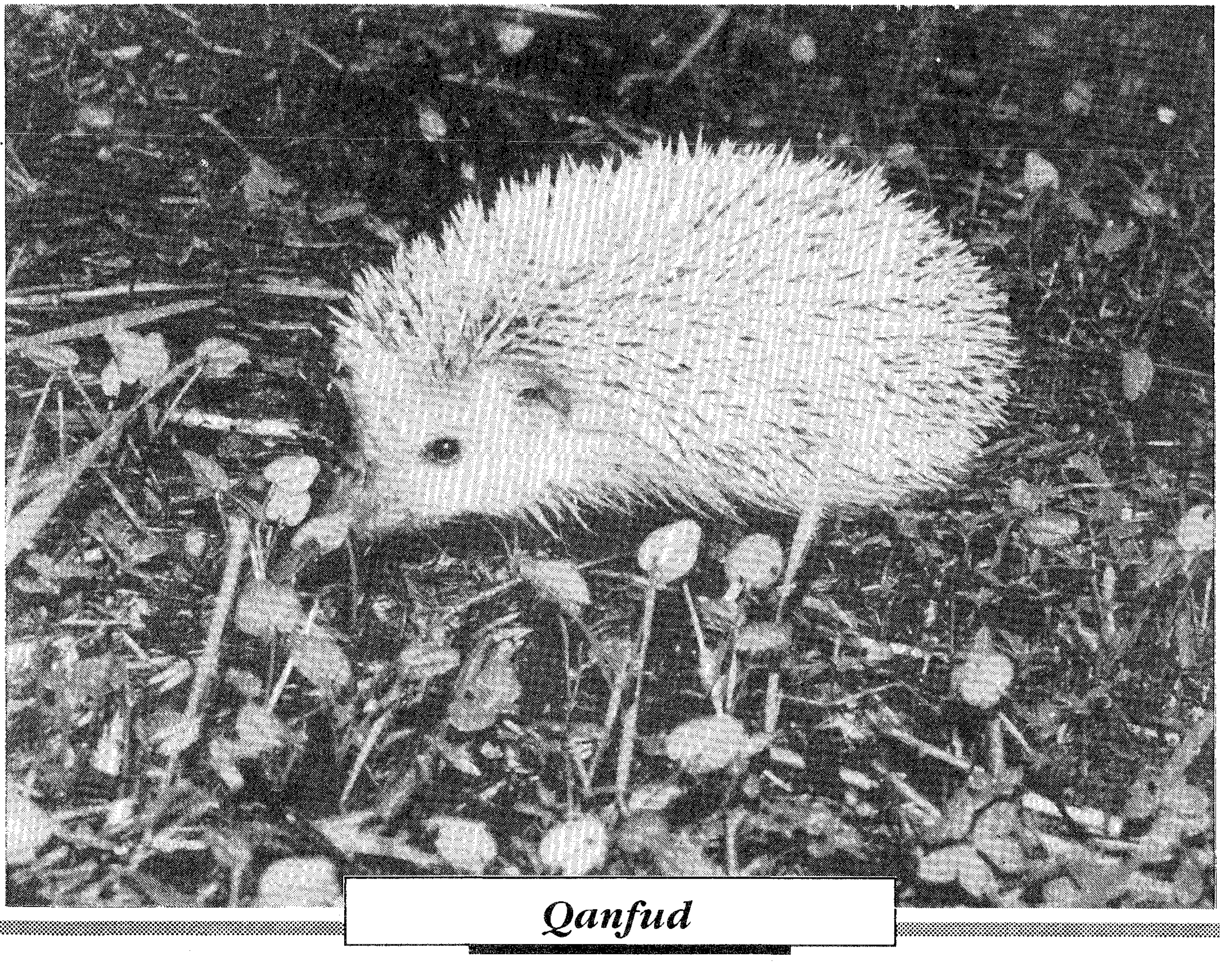

Ray Galea

Qanfud

editorjal

Ħbieb

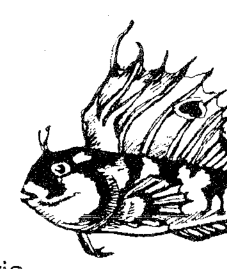

budakkra ta' l-għajn

Ix-xjenza tgħallimna li fl-antik ħafna l-ewwel ħajja tad-dinja bdiet fil-baħar. Imbagħad ftit ftit xi annimali draw jieħdu n-nifs dirett mill-arja, u telgħu l-art. Imma donnu xatt il-baħar baqa' interessanti, għax ħafna annimali baqgħu jgħixu fl-inħawi fejn l-art tiltaqa' mal-baħar.

Għalhekk meta tmorru tgħaddu xi nofs ta' nhar f'xatt il-baħar, tkunu qed tmorru f'post sinjur ħafna fin-natura, speċjalment jekk ikun xatt bil-blat. Biex tapprezzaw dan il-ġmiel, kull m'għandkom bżonn hija maskla tal-baħar u ftit paċenzja.

Ħafna mill-annimali ta' ma' xatt il-baħar hija fiċ-ċokon. Fil-ħofor fil-blat jgħix bebbux u ħnieżer il-baħar, granċijiet u gambli, bugħarwien, artikli u mħar, sponoż u ħut. Ħut bħal bużullieq, mzazen, budakkra u wiżgħat (wiżgħa huwa isem ta' ħuta wkoll!). U ma dawn ħafna speċi ta' algi - ħodor, ħomor jew kannella, żgħar jew kbar, rotob jew ibsin.

artikli

- **Tiħdux il-vizzju** taqbdu annimali tal-baħar u toħorġuhom mill-ilma.
- **Tiħdux il-vizzju** tfaddlu l-qxur tal-bebbux, għax dawk jgħixu fihom il-granċijiet.
- **Tiħdux il-vizzju** taqbdu l-granċijiet u tiklulhom saqajhom!
- **Tiħdux il-vizzju** tarmu mbarazz il-baħar, speċjalment affarijiet ta' ħġieġ jew plastik.

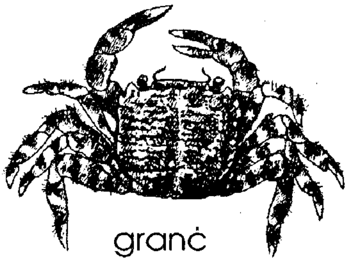

granċ

Ħudu pjaċir, Ħuttaf, imma biex tieħdu pjaċir intom, ittellfux il-ġmiel, il-gost, l-ambjent u l-ħajja tal-baħar.

Victor

Victor Falzon
Editur

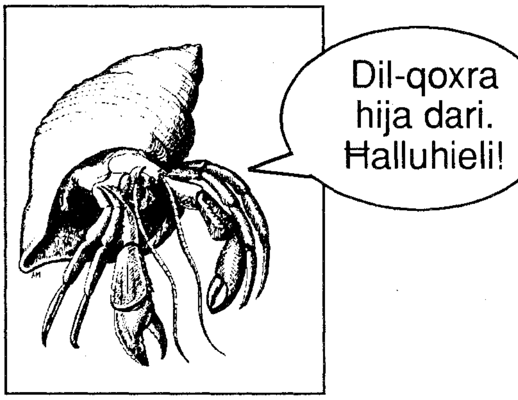

X'għandna did-darba?

Editorjal	**paġ 2**
Aħbarijiet	**paġ 3**
X'għandna mid-Dinja	**paġ 4**
Kompetizzjoni 21	**paġ 4**
Nittrumbjaw fuq...ir-RUNDUN	**paġ 5**
Ittri	**paġ 6**
Birdwatchers Club	**paġ 6**
Gallerija	**paġ 7**
Xeni mill-Kwiżż	**paġ 8**
Kont taf?	**paġ 8**
Nowtbuk tan-Natura	**paġ 9**
Baħħara tal-Galàpagos	**paġ 10**
Gruppi Lokali	**paġ 11**
KAMP	**paġ 11**
Daħħal Membru	**paġ 11**
X'rat u x'rat il-Kamera	**paġ 12**

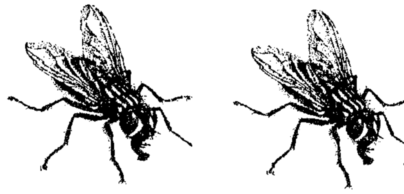

Dubbien

Faċċata ta' Quddiem

Qanfud

(*Erinaceus algirus* - Algerian Hedgehog)

Annimal li ma tantx narawh, għax joħroġ bil-lejl. B'xorti ħażina ħafna qniefed jinqatlu mill-karozzi huma u jaqsmu t-triq. Miskin Xummiemu!

Working Group ta' Klabb Ħuttaf

Jason Aloisio, Isabella Borg, Audrey Chetcuti, Norman Chetcuti, Desirée Falzon (ko-ordinatur), Victor Falzon, Angèle Pulis, Chris Pulis.

Klabb Ħuttaf huwa t-taqsima ta' BirdLife Malta għall-membri ta' taħt is-16-il sena. Il-Klabb jorganizza ħarġiet fil-kampanja, żjarat f'riservi naturali, taħdidiet, video-shows u anke xogħol ambjentali. Il-Klabb jippublika n-newsletter-magażin "Il-Ħuttafa" kull xahrejn għall-membri, u jipproduċi ħendawts u logħob għal waqt l-attivitajiet. Il-Klabb għandu wkoll 4 Gruppi Lokali fil-pajjiż. Sħubija fi Klabb Ħuttaf hija Lm1.50 fis-sena.

Publikazzjoni BirdLife Malta
POBox 498 Valletta CMR 01 Tel 230684/250229 Fax 225665
Materjal mill-magażin Il-Ħuttafa jista' jiġi kkupjat dment li jissemma' s-sors u tintbagħat kopja tal-materjal lil Klabb Ħuttaf fl-indirizz t'hawn fuq.
Stampat għand Poulton's Print Shop, Lulju 1997

ahbarijiet

Munqar biż-żgħar... fis-Simar!

Ibejjet f'Malta għall-ewwel darba... ir-Russett tas-Sigar!

Victor Falzon

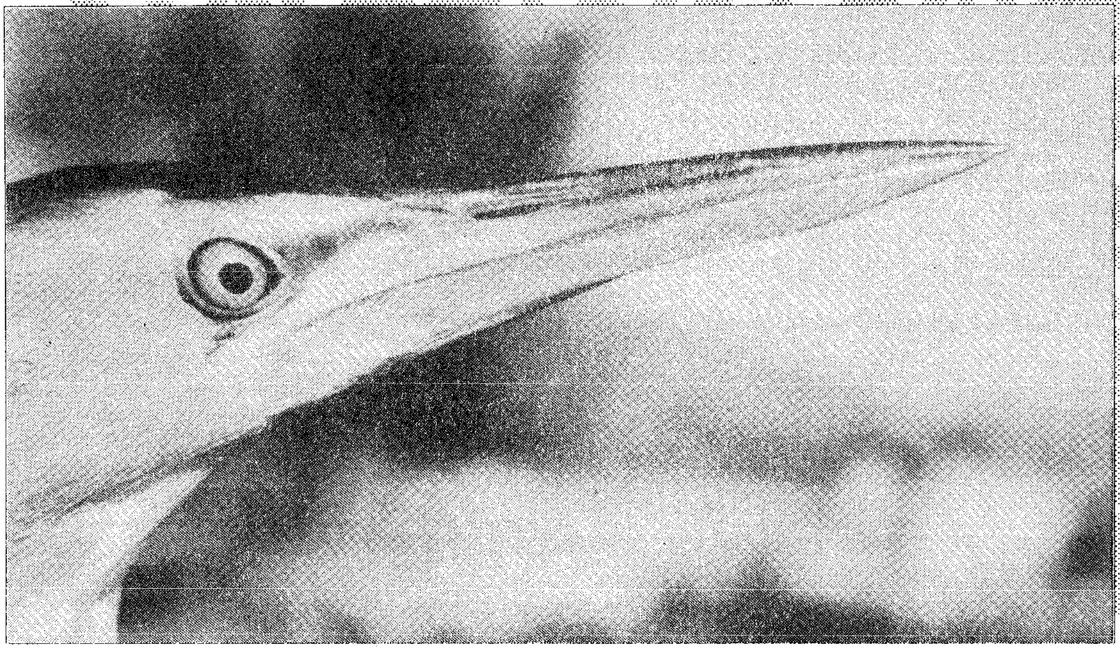

Hekk hu, ħbieb. Fir-riserva tas-Simar bejjet mhux par wieħed, imma żewġ pari **Rsieset tas-Siġar** (*Ixobrychus minutus* - Little Bittern). U jekk ma tridx, mhux darba, imma darbtejn! Għax jekk par għasafar isibu li l-post fejn bejtu kien tal-ġenn, allura jafu jerġgħu jbejtu.

U x'ma jsibuhx tal-ġenn Is-Simar! L-ambjent tar-Russett tas-Siġar huwa għadajjar imdawrin b'ħafna qasab folt! Eżattament kif inhu s-Simar. Hut għandhom kemm iridu, u ma jtellifhom ħadd!

L-ewwel bejta nbniet f'Marzu, u kellha erba' bajdiet (ritratt). Minn dawn faqqsu tlieta (ritratt). Sa xahar wara kienu kibru biżżejjed biex itiru. Kif il-ġenituri ħelsu mit-trobbija ta' l-ewwel frieħ, reġgħu bnew bejta oħra mhux il-bogħod mill-ewwel waħda, u did-darba kellhom ħames frieħ. Dawn taru f'Ġunju!

Sadattant smajna li kien hemm par irsieset tas-siġar ieħor li bejtu fir-riserva. Dawn ma nafux kemm kellhom frieħ, għax il-bejta kienet moħbija fil-fond wisq qalb il-qasab!

Seħibna l-berdwoċer Ray Galea, li sab il-bejtiet, qalilna li hemm ċans li l-irsieset li bejtu fis-Simar iżommu fir-riserva s-sena kollha!

Heqq, aħna m'aħniex se nkeċċuhom!

ritratti Ray Galea

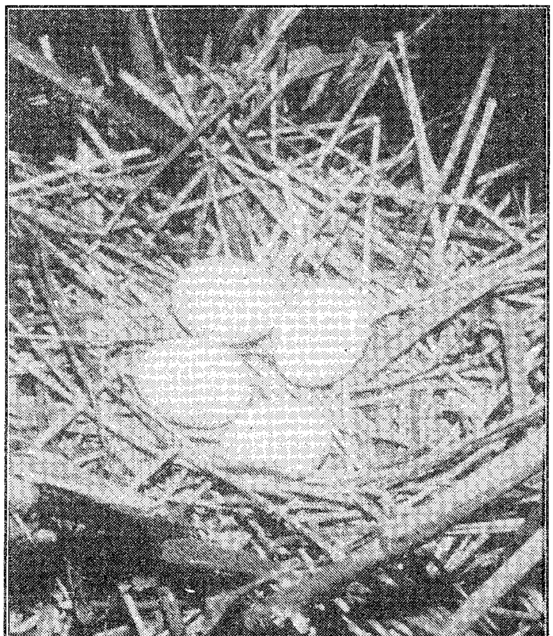

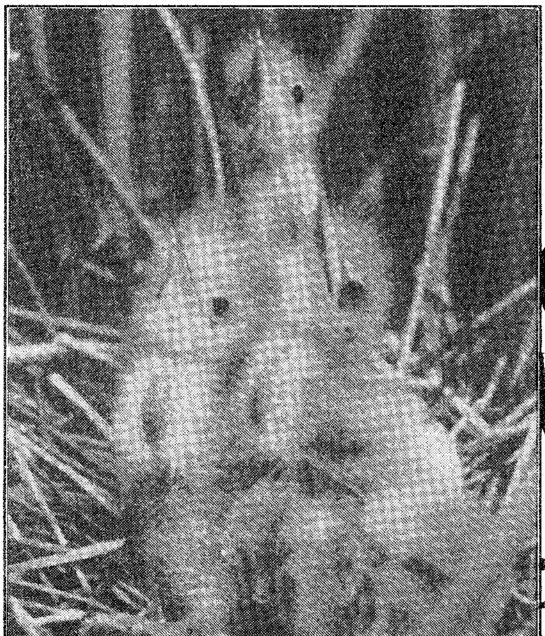

Povru Ndovu!

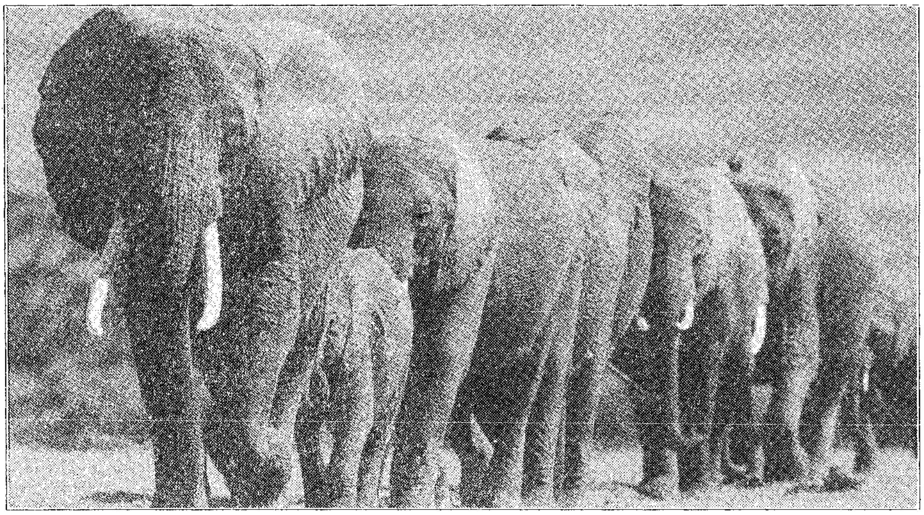

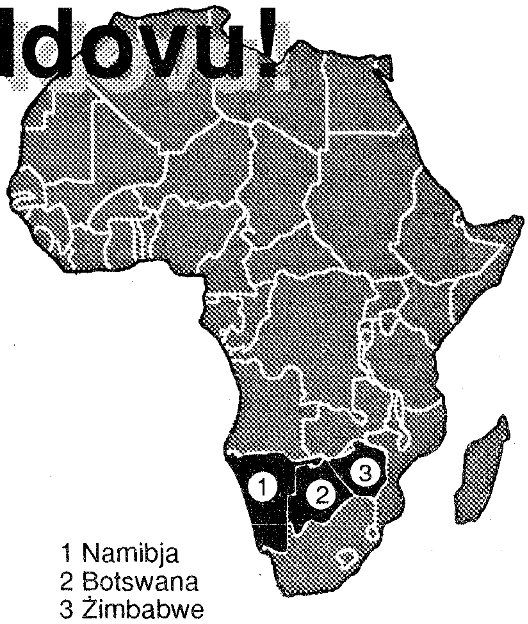

1 Namibja
2 Botswana
3 Żimbabwe

Tliet pajjiżi Afrikani, li huma Namibja, Botswana u Żimbabwe (ara l-mappa), se jerġgħu jibdew jinnegozjaw fl-avorju. Avorju huwa l-materjal tas-snien il-kbar ta' l-iljunfanti. U biex iġibu das-snien, lill-iljunfanti **joqtluhom**!

Għalkemm f'dawn it-tliet pajjiżi l-iljunfanti mhumiex rari, Ndovu (kif isejħulu) huwa annimal li qed jispiċċa mid-dinja. Fis-snin sebgħin kien hawn 1,200,000. F'temp ta' għaxar snin dan-numru niżel bin-nofs għal 600,000. Qisu iljunfant maqtul kull 10 minuti għal 10 snin sħaħ! Ara x'ħela ta' ħajja.

Is-CITES (tinqara 'sajtis') huwa ftehim li jirregola l-kummerċ f'annimali u pjanti rari. Meta l-membri tas-CITES raw kif l-iljunfanti kienu qed jispiċċaw, ftehmu li jitwaqqaf in-negozju fl-avorju. Dan sar fl-1989, u b'xorti tajba minn dak iż-żmien 'l hawn il-qtil ta' l-iljunfant naqas ħafna. U issa...

Issa ħa nerġgħu pass lura. L-iljunfant ma jdumx ma jerġa' jkun f'tarf l-irdum!

Bilħaqq, tafu x'jagħmlu bl-avorju? 'Qas temmnu! Jixtruh il-Ġappuniżi ħalli jagħmlu minnu statwi żgħar!

	L	I	B	S	O	O	U	C	E	O	P	O
	L	G	A	S	C	K	C	E	C	K	H	O
	E	N	N	O	R	R	Y	N	R	C	T	U
←	T	T	J	A	K	W	O	W	A	E	L	N
→	N	H	K	R	R	A	O	R	C	R	I	H
	I	G	I	G	P	L	D	E	K	B	M	W
	F	G	N	N	H	E	S	P	R	P	E	R
	I	S	W	I	S	A	O	Y	E	P	I	D
	E	H	P	A	A	N	T	E	T	T	U	E
	R	T	A	L	O	G	D	I	O	M	R	N
	R	S	R	L	A	N	E	U	I	E	N	O
	E	D	T	F	M	I	R	G	L	L	S	T

NIGHTJAR
TURNSTONE
GANNET
EIDER
CROSSBILL
FLAMINGO
LAPWING
OSPREY
WOODLARK
REDSTART
GUILLEMOT
DIPPER
KINGFISHER
WHIMBREL
PHEASANT
WRYNECK
HOOPOE
CUCKOO
NUTCRACKER

KOMPETIZZJONI 21

Idħlu mal-vleġġa u ibdew sibu l-ismijiet ta' l-għasafar mil-lista billi tgħaddu minn fuqhom bil-lapes. L-ewwel tnejn lestejnihomlkom, u kif taraw tistgħu timxu 'l fuq, 'l isfel u laġenba. X'ħin tkunu għaqqadtu l-ismijiet kollha, taraw li toħorġu mal-vleġġa l-oħra. Ħudu fotokopja (tqasqsux il-Ħuttafa, għax tiġu skwalifikati) u ibagħtuha, flimkien ma' isimkom u l-indirizz, lil

Kompetizzjoni Il-Ħuttafa 21
Klabb Ħuttaf - BirdLife
POBox498
Valletta CMR 01

Ir-rebbieħ jingħata **CD ġentilment mogħti minn The Scorpion.** Ċans għandkom sal-31 ta' Awwissu.

Ir-rebbieħa ta' **Kompetizzoni 20** hija **Sarah Buhagiar** mill-**Gżira**. Sarah mitluba tmur tiġbor is-**CD li rebħet** mill-ħanut **The Scorpion** (ara isfel). Importanti li tieħu magħha l-membership card.

THE SCORPION

Martial Arts, Keep-fit Sports and Music

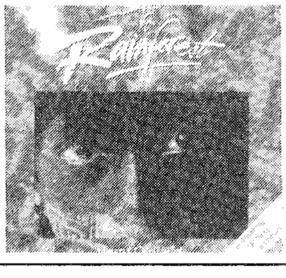

The Scorpion, Sir Paul Boffa Ave.,Paola PLA 19
Tel 691957 • Fax 686943 • Mobile 0972284

Nittrumbjaw fuq... ir-rundun

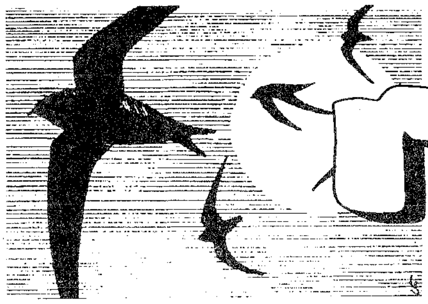

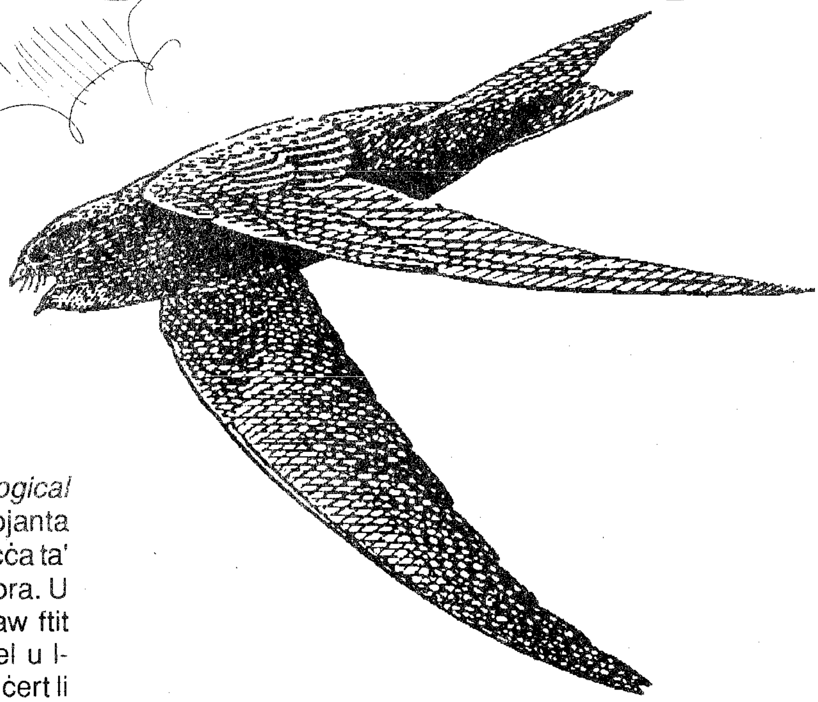

Is-sabiħ tan-natura hu li kollox huwa marbut f'nisġa waħda ta' ħajja. Biex daqshekk annimali u pjanti jgħixu flimkien bilfors irid ikun hemm in-niċeċ. Niċeċ!? Mela dawk mhux irkejjen fejn insibu xi statwa ta' qaddis jew..?!

Ukoll, imma fin-natura niċċa (bl-ingliż *ecological niche*) tfisser il-post speċjali fejn annimal jew pjanta tgħix, l-ikel li tiekol, l-ambjent, il-klima. Mela n-niċċa ta' pitirross hi differenti minn dik ta' ajkla jew ta' papra. U allaħares ma kienx hekk għax kieku immaġinaw ftit dawk l-annimali kollha jiġġieldu għall-istess ikel u l-istess postijiet fejn ibejtu. Mela n-niċeċ jagħmlu ċert li kulħadd isib postu fil-ħolqien.

Illum ser nitkellmu fuq għasfur li n-niċċa tiegħu hija l-ajru. Ir-rundun żviluppa b'tali mod li jaqbad l-insetti fit-titjir, inaddaf ir-rix huwa u jtir, u anke jorqod waqt li jtir. Saqajh huma żgħar ħafna u bla saħħa - wara kollox, matul ħajtu ma tantx jillandja dan l-għasfur. Għandu munqaru qasir, imma ħalqu kbir u wiesa' biex jaqbad in-nemus bil-gzuz. Ġwinħajh huma twal, dojoq u ta' saħħa kbira. Ir-rundun huwa speċjalist ta' l-ajru u kapaċi jimmanuvra u jagħmel sigħat twal jittajjar kważi bla sforz ta' xejn. Tant hu hekk li r-Rundun rari jinżel jistrieħ ħlief forsi f'xi maltempata jew biex ibejjet.

F'Malta r-Rundun huwa għasfur tal-passa u narawh l-aktar minn April sa Settembru. Huwa komuni ħafna minn Mejju sa Lulju meta spiss jidher fi qtajja' kbar fl-għoli, jiġri wara n-nemus u jwerżaq. Jekk nitilgħu fuq il-bejt fis-sajf, speċjalment f'xi ġurnata riħ, żgur naraw qatgħa jew tnejn ta' rundun. Jintgħaraf faċilment peress li hu skur, mislut ħafna u għandu titjira veloċi.

Fl-antik ir-rundun ġieli bejjet Malta f'xi rdumijiet. Illum fl-Ewropa jbejjet l-aktar fil-bini, u għalhekk hu komuni fl-ibliet. L-omm u l-missier jgħaddu sigħat twal jittajru biex jaqbdu l-ikel għall-frieħ: fil-fatt jista' jkun li r-Rundun li naraw f'Malta fis-sajf ikun bil-bejta ġewwa Sqallija, u jiġi hawn jaqbad l-ikel. Interessanti li fil-maltemp ma tantx isib ikel peress li l-insetti x'aktarx ma jittajrux. Għalhekk il-frieħ kapaċi jeqfu jikbru għal xi żmien, biex imbagħad ikomplu malli toħroġ ix-xemx u jerġa' jibda ġej l-ikel. Kieku jippruvaw jagħmlu hekk għasafar oħrajn żgur imutu. Imma l-frieħ tar-Rundun huma magħmulin apposta biex jgħixu skond il-bżonnijiet tan-niċċa tagħhom, l-ajru!

Malti: **Rundun**
Ingliż: **Swift**
Xjentifiku: ***Apus apus***

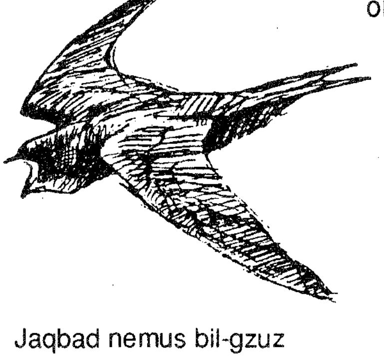

Jaqbad nemus bil-gzuz

Mark Falzon

Ittri

X'naqbad nghid?

Għażiż Editur,

Prosit tal-magażin Il-Ħuttafa. Ftit ġranet ilu kont qiegħed f'tal-linja nġorr fajl li fuqu kien hemm stiker dwar l-għasafar. Inzerta ħdejja kien hemm bilqiegħda kaċċatur. Ħares lejja u qalli "Eh, jiena u int għedewwa!

F'każi bħal dawn kif għandna nirrispondu?

Grazzi.

David Micallef
Ħal Għaxaq

Għażiż David,

Grazzi ta' l-ttra tiegħek u ta' l-istampa ħelwa tal-kiwi!

Dwar il-problema li kellek, tajjeb li tkun taf li lill-kaċċaturi għalxejn tipprova tispjegalhom. Taf għaliex? Għax huma diġà jafu li ħażin toqtol l-għasafar. Jgħidu x'jgħidu, fil-qalb ta' qalbhom jafu li dak li jagħmlu bis-senter huwa att kriminali kontra n-natura. Bħal min ipejjep! Dan ukoll jaf li qed jagħmel ħażin.

Imma vizzju ma taqtgħux malajr, speċjalment jekk tkun ilek li waqajt għalih.

Għalhekk jekk lil dak il-kaċċatur ma kellimtux għamilt l-aħjar ħaġa!

L-Editur

Indirizzaw l-ittri tagħkom hekk!

Editur Il-Ħuttafa
Klabb Ħuttaf
Birdlife Malta
POBox 498
Valletta CMR 01

Għadni nidħol!

Għażiż Editur,

Jien għadni kemm nidħol fi Klabb Ħuttaf. Għadni kemm qrajt il-magażin u għoġobni ħafna. L-iktar rokna li għoġbitni hija l-Art Gallery.

Jien ma nafx inpinġi, imma xorta nixtieq li l-ittra tiegħi iġġibuha fil-magażin, għax għalija jkun unur kbir. Jiena ninteressa ħafna ruħi meta l-għalliema toħodna field-work.

Grazzi, u awguri sbieħ biex tkomplu mixjin kif intom tħeġġu t-tfal biex jidħlu fi Klabb Ħuttaf. Prosit kbira minn għand kulħadd!

Ċaw ċaw!

Tiziana Spiteri
Birkirkara

Għażiża Tiziana,

Waww! X'erba' kummenti! Mhux li t-tfal kienu kollha bħalek, jiġifieri kollha membri fi Klabb Ħuttaf!

Tinkwetax jekk ma tafx tpinġi. Forsi tħobb tikteb - xi poeżija, jew xi ħaġa interessanti li rajt fil-ġnien jew waqt ħarġa fil-kampanja. Ikteb u ibagħtilna.Basta dwar in-natura!

Ma trid xejn biex terġa' tara ismek fil-Ħuttafa!

L-Editur

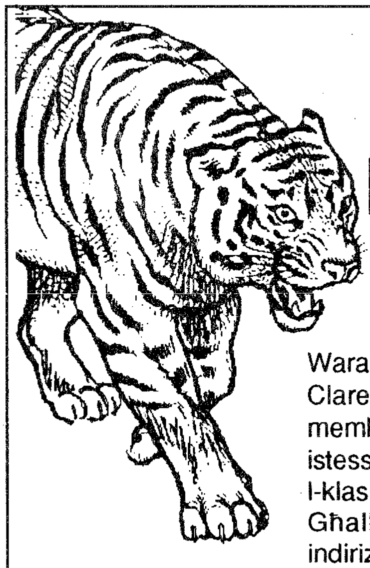

care for the wild INTERNATIONAL

Wara l-ittra interessanti li kitbitilna Clare Sultana (Il-Ħuttafa 20), xi membri qed jitħajru jagħmlu l-istess att ta' karità bħalma għamlu l-klassi ta' Clare.

Għalhekk qed inġibulkom l-indirizz tal-**Care for the Wild**, għal min jixtieq jiktbilhom.

Care for the Wild International
1 Ashfolds, Horsham Road
Rusper, West Sussex RH12 4QX
United Kingdom

Birdwatchers Club

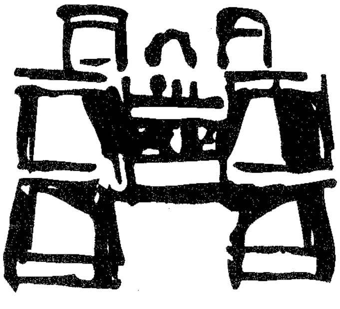

Il-**Birdwatchers Club** twaqqaf is-sena l-oħra għal dawk il-membri ta' BirdLife li għandhom għal qalbhom il-**berdwoċing**. Dawn il-membri joħorġu fil-kampanja armati bit-trombi, u jfittxu postijiet tajbin għall-għasafar. Il-klabb joħroġ magażin jismu ***Woodchat*** u jorganizza attivitajiet għall-membri. Sħubija fil-Birdwatchers Club hija **Lm1.50** fis-sena, u l-membri jridu jkunu għalqu l-10 snin. Min huwa interessat jikteb lil:

Birdwatchers Club • BirdLife Malta • POBox498 • Valletta CMR01

Sadattant jekk hemm xi membri Ħuttaf li jixtiequ jmorru berdwoċing fi grupp żgħir ma' berdwoċer, jistgħu jċemplu **225229** u jistaqsu għal **Ian Balzan**.

Gallerija

David Attard (10)

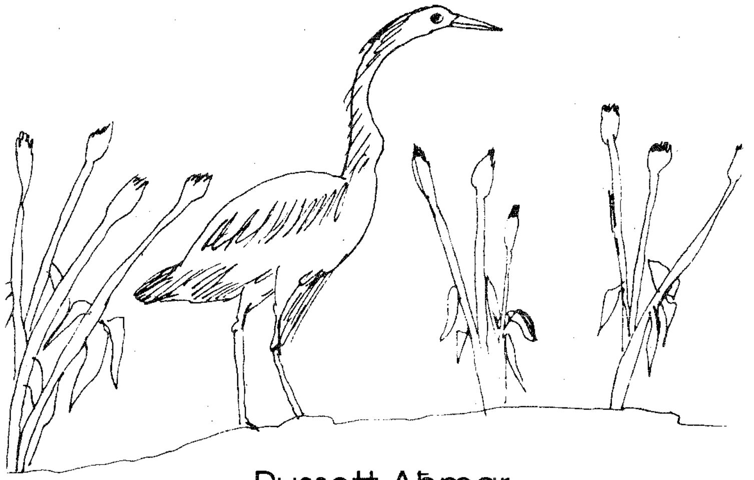

Russett Aħmar

Dennis Magro (?)

Spanjulett

Chris Scalpello (12)

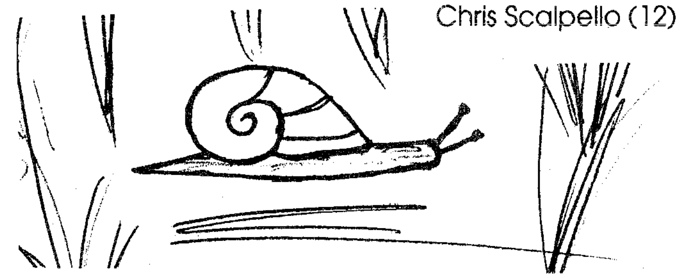

Bebbuxu

Georgina Magro (12)

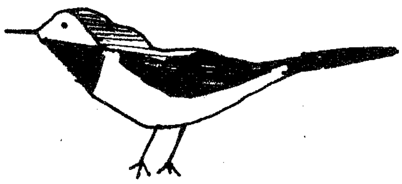

Zakak Abjad

Jimmy Galea (12)

Fjamingu

Nimrod Mifsud (11)

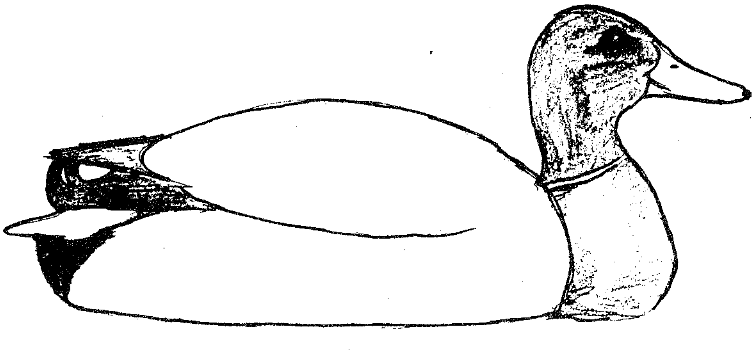

Kuluvert

Għeżież Artisti tagħna!

Tpinġux ikbar minn 10ċmx10ċm, użaw karta bajda, tużawx kartonċin u tpinġux bil-kulur. Iktbu isem l-annimal jew pjanta u isimkom u l-età. Tinkwetawx ftit ftit it-tpinġijiet tagħkom kollha nġibuhomlkom. Imma ftakru li hemm kju qabilkom!

Desirée Falzon

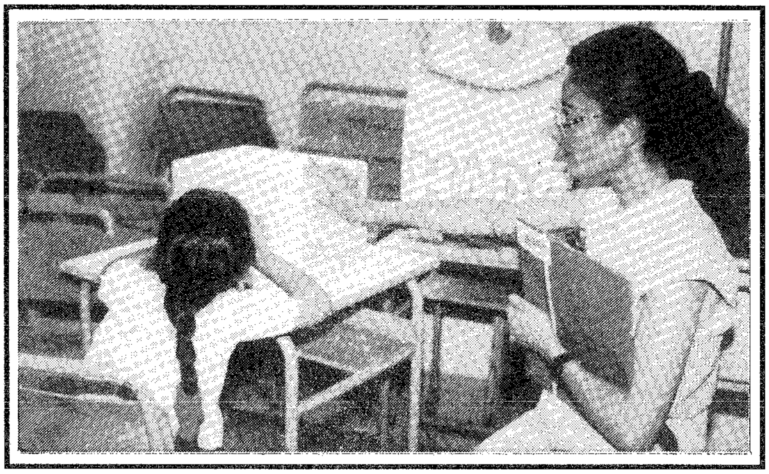

Kont taf ?

Audrey Chetcuti

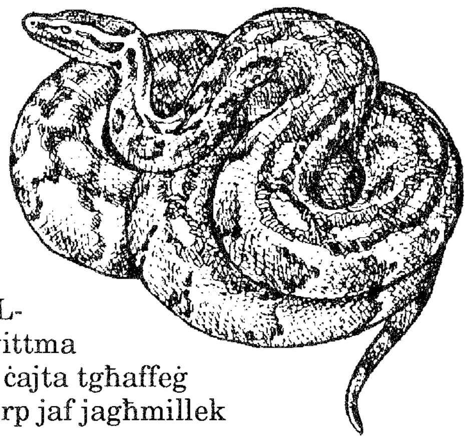

Liema hu l-ikbar serp?

Magħruf bħala l-ġgant tal-ġungla, jattakka ġagwari, ħnieżer slavaġ, kukkudrilli, li jiġi! Dan huwa l-anakonda, l-ikbar serp tad-dinja, li jgħix fil-foresti tropikali ta' l-Amerka t'Isfel. Dal-mostru ta' serp, li jikber sa 8m, qatt ma joqgħod 'il bogħod mill-ilma, inkella ġismu jiġi mpestat bil-parassiti żgħar. Fil-fatt l-anakonda jaf jgħum ħafna, u kważi l-ħin kollu ssibu fl-għadajjar u x-xmajjar. Għadu wieħed biss għandu: il-bniedem. L-anakonda mhux serp velenuż. Joqtol billi jitkebbeb madwar il-vittma tiegħu u jagħfasha sa ma jifgagħha jew jgħaffiġha! Afu li mhux ċajta tgħaffeġ kukkudrill! Ħaġa ta' l-għaġeb ukoll hija li wara ikla sew, das-serp jaf jagħmillek sentejn bil-ġuħ!

Fantasy WORLD

73 St.Rita Street, Rabat MALTA
Tel 450610

The PLACE for
• toys • games • hobbies •
• crafts • stationery •
• souvenirs • gifts • sports •
• camping/beach •
etc.

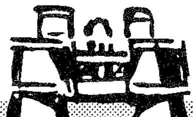

Attention all birdwatchers: Binoculars in stock!

Nowtbuk tan-Natura

Desirée Falzon

Zkuk, tajn u katusi!

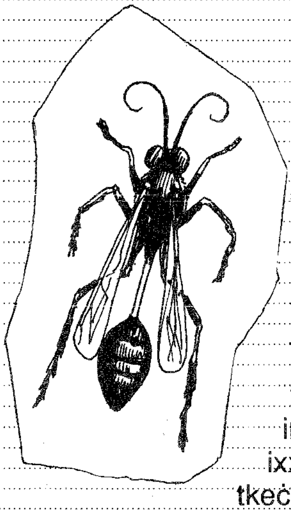

Mill-ewwel tagħrfuh iż-Żunżan taz-Zokk, għax bejn sidru u żaqqu għandu qisha ħajta rqiqa safra. Saqajh twal u rqaq ukoll għandhom strixxi sofor. Il-bqija ta' l-annimal huwa iswed.

Fil-fatt l-isfar u l-iswed huma komuni f'annimali li għandhom il-velenu. Dażżewġ kuluri jservu ta' twissija lill-predaturi biex ma jippruvawx jikluhom. Għax jiswielhom ħażin!

Imma intom Huttaf, tibżgħux miż-żnażan. L-importanti li ma toqogħdux ixxejru jdejkom biex tkeċċuhom. Anzi jekk taraw Żunżana taz-Zokk, speċjalment jekk tkun qiegħda tħuf f'xi rokna, oqogħdu ħarsu lejha u forsi tarawha tbejjet. Bħalma rajtha jien.

Iż-Żunżana taz-Zokk mara l-ewwel tibda tiġbor it-tajn, tagħmlu ballun żgħir, u ġġorru lejn rokna kennija ma' ħajt jew siġra. Bit-tajn tibni katusa żgħira twila xi 3cm. X'ħin tlestiha, issib brimba u tagħtiha titqiba li tifliġha bla ma toqtolha. Iddaħħal il-brimba fil-bejta, tbid bajda fuqha, toħroġ u tkaħħal il-katusa b'iktar tajn!

Jekk il-brimb ikun komuni f'dawk l-inħawi, iż-żunżana taf tibni iktar minn katusa waħda.

Il-katusi jibqgħu magħluqin għal koċċ żmien - li kelli d-dar tiegħi damu xitwa u rebbiegħa sħiħa. Sadattant, fil-bejta l-bajda tfaqqas u l-ferħ jiekol il-brimba. X'ħin ilesti mill-festa, il-ferħ jagħmel fosdqa, u meta jkun sar żunżan, joħroġ mill-pupa, iħaffer toqba fil-katusa, u jara d-dawl l-ewwel darba! Joħroġ mill-bejta u jtir - kopja perfetta ta' ommu!

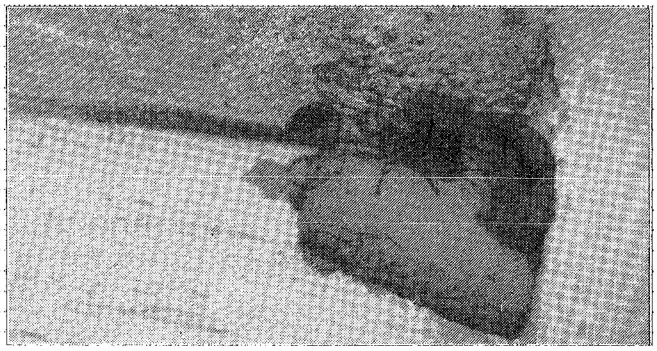

Iż-Żunżana qed tibni t-tieni katusa. L-ewwel waħda diġà ssiġillata.

Desirée Falzon

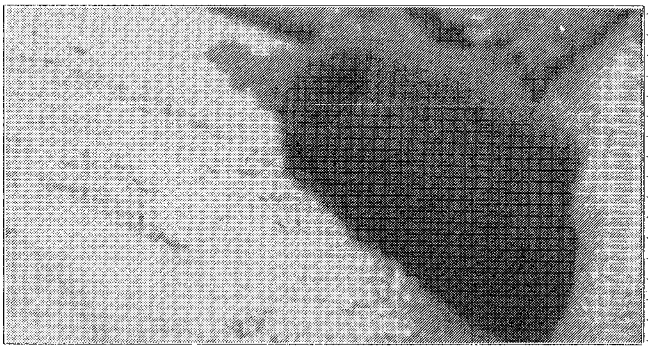

It-tieni katusa lesta - iż-Żunżana ma tidhirx, għax marret tfittex brimba vittma!

SPICE PICS/BirdLife Malta

Prosit!

Prosit tremenda lil **Marthese Attard, Marisa Grech, Thelma Saliba** u **Agnes Scicluna**, erba' Leaders tal-Klabb li b'ħeġġa kbira żaru numru ta' skejjel bejn Marzu u Lulju u xerrdu t-tagħlim ambjentali fost tant u tant studenti.

U bħallikieku dan ma kienx biżżejjed, bis-saħħa tagħhom ukoll daħlu (s'issa!) **361 membri ġodda** fi Klabb Huttaf!

Fir-ritratt naraw lil Thelma u lil Agnes "in action" fl-iskola St.Dorothy Tal-Virtù.

Baħħara tal-Galàpagos

Tajr tal-baħar tal-Gżejjer Galàpagos. F'din il-ħarġa...

8

Ta' l-aħħar... ibaħħar!

Mill-għasafar kollha tal-Galàpagos, l-aktar wieħed fil-periklu li jinqered huwa l-**Kanġu tal-Galàpagos**. Għalkemm għad hemm popolazzjoni kbira mhux ħażin, dan l-għasfur huwa mhedded minħabba l-annimali li n-nies ġabu magħhom fil-gżejjer, fosthom klieb, qtates, ġrieden u ħnieżer. Dawn jieklu kemm il-frieħ kif ukoll l-adulti ta' din l-ispeċi. Il-popolazzjoni tal-Kanġu tal-Galàpagos bdiet tonqos f'dawn l-aħħar mitt sena. Għalhekk qed isiru sforzi kbar mid-Darwin Station u l-Park Service tal-gżejjer biex dan l-għasfur ma jispiċċax għal kollox.

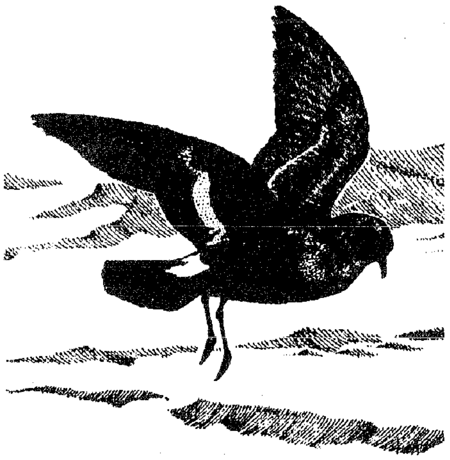

Kanġu ta' Filfla

Hemm ukoll il-**Kanġu ta' Filfla**. Hekk hu, l-istess speċi li tbejjet Malta (jew aħjar Filfla). Dan jinstab f'numri kbar fil-Galàpagos, fejn l-għaxqa tiegħu jittajjar u jikkaċċja fir-rima tad-dgħajjes.

Mill-gawwi tal-Galàpagos, il-**Gawwija Denbha Maqrus** hija l-iktar waħda attraenti. Dil-gawwija għandha saqajha u ċ-ċirku ta' għajnejha ħomor - dawn jagħmlu kuntrast kbir mal-libsa bajda, griża u sewda tipika tal-gawwi. Il-biċċa l-kbira tal-popolazzjoni dinjija ta' dil-gawwija tinsab proprju fil-Galàpagos.

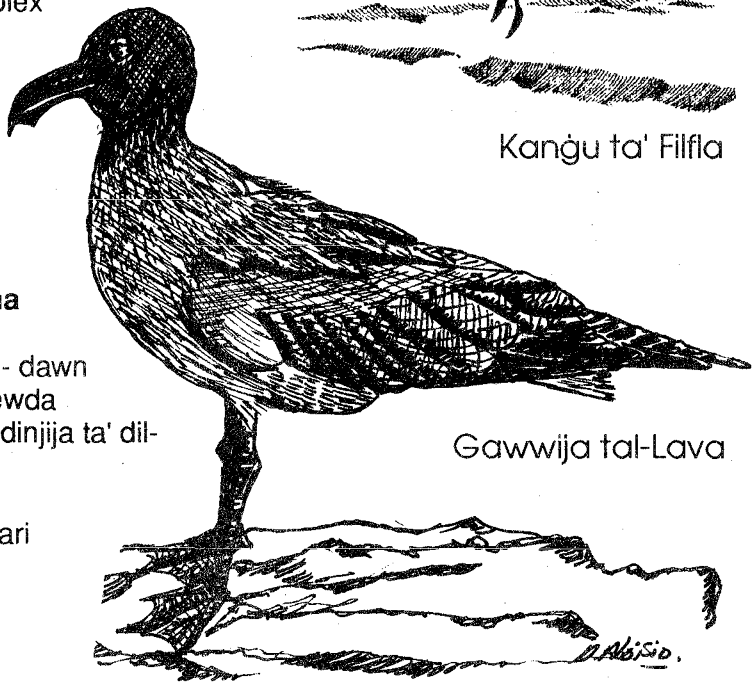

Gawwija tal-Lava

Tpinġija tal-Lava Gull - David Aloisio

U fil-Galàpagos ukoll insibu l-aktar gawwija rari tad-dinja: il-**Gawwija tal-Lava**. Minn din l-ispeċi baqa' biss 400 par, u lkoll jgħixu fil-Galàpagos.

Għeluq

L-istudjużi jaħsbu li l-għasafar kienu l-ewwel forom ta' ħajja li waslu fil-Galàpagos wara li dawn il-gżejjer iffurmaw mill-vulkani tant żmien ilu. U kienu probabbli l-għasafar li bla ma jafu daħħlu l-flora li llum hemm fil-gżejjer! Dan minħabba ż-żrieragħ preżenti fl-istonku ta' dawk l-ewwel l-għasafar li waslu fil-gżejjer, jew li forsi kellhom imwaħħlin ma' rixhom!

Il-Gżejjer Galàpagos għandhom għalhekk għax ikunu grati lejn l-għasafar, li ġabu tant verjetà ta' ħajja!

Gawwija Denbha Maqrus - *Creagrus furcatus* - Swallow-tailed gull
Gawwija tal-Lava - *Larus fuliginosus* - Lava (jew Dusky) gull
Kanġu ta' Filfla - *Hydrobates pelagicus* - Storm petrel
Kanġu tal-Galàpagos - *Oceanodroma tethys* - Galàpagos storm-petrel

David Aloisio

Nota mill-Editur
Dan kien l-aħħar artiklu fis-sensiela Baħħara tal-Galàpagos. Nirringrazzjaw lil ħabib tagħna David Aloisio tar-riċerka li għamel u prosit tal-ħafna tpinġijiet li bihom żewqilna l-artikli tiegħu. Mill-ħarġa li jmiss ħa nibdew sensiela dwar il-problemi ta' l-ambjent

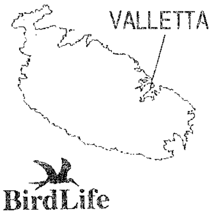

BirdLife MALTA

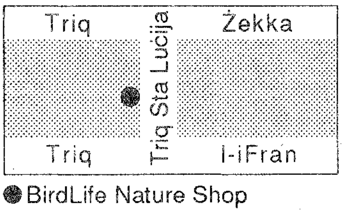

● BirdLife Nature Shop
Monday - Friday: 9am-12noon

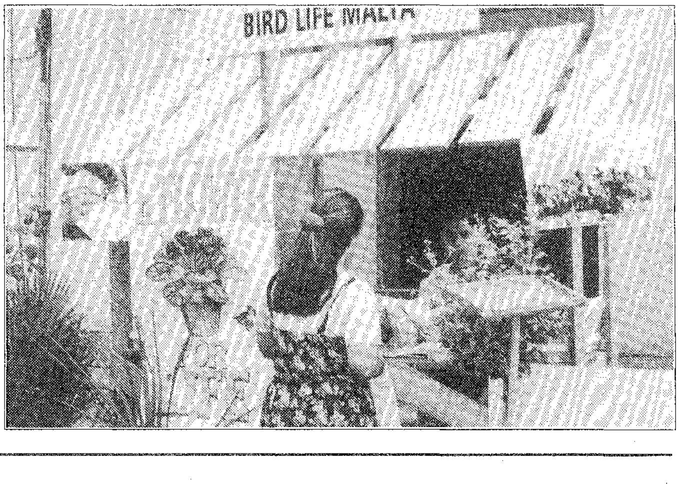

L-istand ta' BirdLife fil-Fiera ta' Jum l-Ambjent

GRUPPI LOKALI

Ħ'Attard
Leaders: Isabella Borg, Grace Camilleri, Etienne Grech, Thelma Saliba, Agnes Scicluna (K), Silvio Scicluna (K).
Naxxar/Għargħur
Leaders: Anita Aloisio, Jason Aloisio (K), Fleur Casha, Mark Falzon (K), Justin Vassallo.
Rabat/Ħad-Dingli
Leaders: Audrey Chetcuti (K), Norman Chetcuti (K), Alice Micallef, Angèle Pulis, Chris Pulis, Mark Sultana, Sharon Sultana, Ingrid Vassallo.
Ħaż-Żebbuġ/Siġġiewi
Leaders: Marthese Attard (K), Ian Balzan, Charles Coleiro, Doreen Coleiro.

(K=Ko-ordinatur)

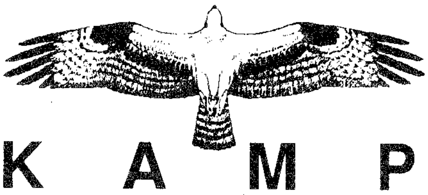

K A M P

Fit-tmiem il-ġimgħa 19-20-21 ta' Settembru se jsir Kamp ġewwa Villa Psaigon, ħdejn Ħad-Dingli, għall-membri 14+ ta' Klabb Ħuttaf. Dan se jkun dwar it-tajr tal-priża. Jekk jinteressakom, ċemplu lil Justin Vassallo (tel 573744) għal aktar dettalji.

Daħħal membri fi Klabb Ħuttaf

... u għalik SETT KARTOLINI TAL-ĠENN

Ħajjar lil sħabek jidħlu fi Klabb Ħuttaf, imlilhom id-dettalji hawn taħt, żid tiegħek ukoll, u ibagħtilna kopja/i tal-formola (tqasqasx il-magażin) flimkien ma' **Lm1.50** miżata għal kull membru li ddaħħal. Kif jaslulna nibagħtulek il-KARTOLINI.

- **Jekk iddaħħal membru WIEĦED tieħu ŻEWĠ kartolini.**
- **Jekk iddaħħal ŻEWĠ membri tieħu ERBA' kartolini.**
- **Jekk iddaħħal TLIET membri tieħu s-sett sħiħ ta' SEBA' kartolini.**

MEMBRU GDID 1

Isem
Indirizz

PostCode
Tel Data tat-Twelid

MEMBRU GDID 2

Isem
Indirizz

PostCode
Tel Data tat-Twelid

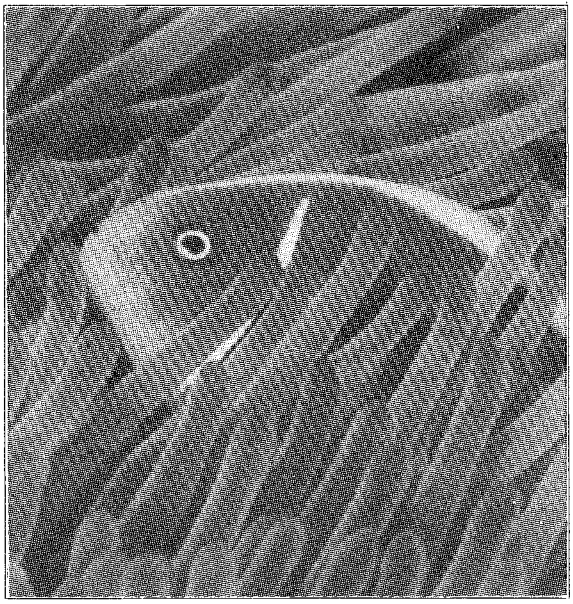

Waħda mill-kartolini - **Ħuta fil-qalba t'artikla**

MEMBRU GDID 3

Isem
Indirizz

PostCode
Tel Data tat-Twelid

Dettalji TIEGĦEK STESS

Ismek
Indirizz

Tel

Ibgħat kollox lil **Klabb Ħuttaf BirdLife Malta POBox498 Valletta CMR01**. Tibgħatx flus bil-posta - l-aħjar ċekk, Postal Order jew bolli tas-6ċ.

X'rat il-Kamera!

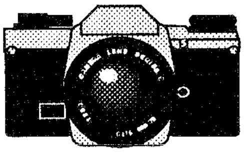

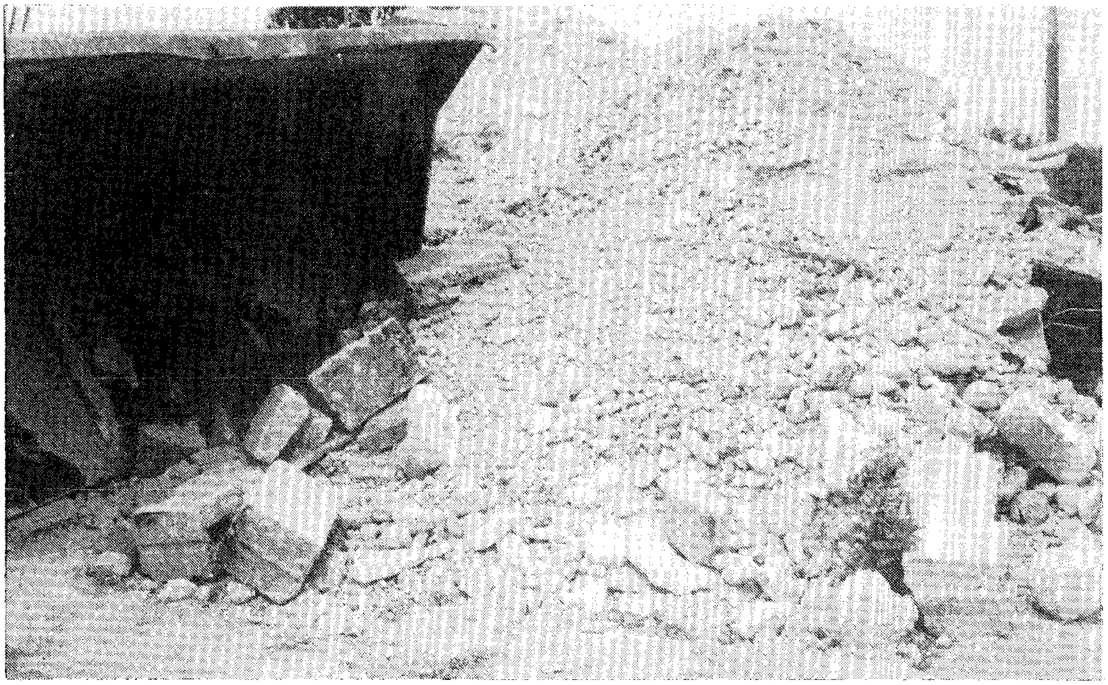
Desirée Falzon

Il-mostru fuq ix-xellug hija gaffa. Il-pjanta fuq il-lemin hija balluta! Tgħid min se jirbaħ? (Jumejn wara li ttieħed dar-ritratt, il-balluta saret memorja!)

BOLLI GĦALL-BALLUT

Minħabba li r-riserva ta' l-Għadira tkun magħluqa għall-publiku fis-sajf, ma sarx bejgħ ta' bolli f'dawn l-aħħar ġimgħat. Aħna nirringrazzjaw lill-Ħuttaf u lill-ħbieb tal-Klabb ta' kemm ipparteċipajtu. Il-bejgħ tal-bolli jkompli f'Ottubru.

Sadattant ibqgħu faddlu u ibqgħu ibagħtulna! Ftakru li ċ-ċifra ta' Lm50 għadna ma lħaqnihiex. Tgħid sal-aħħar tas-sena jirnexxielna?

X'rat ukoll il-Kamera!

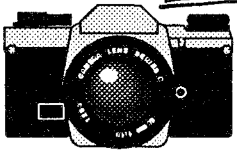

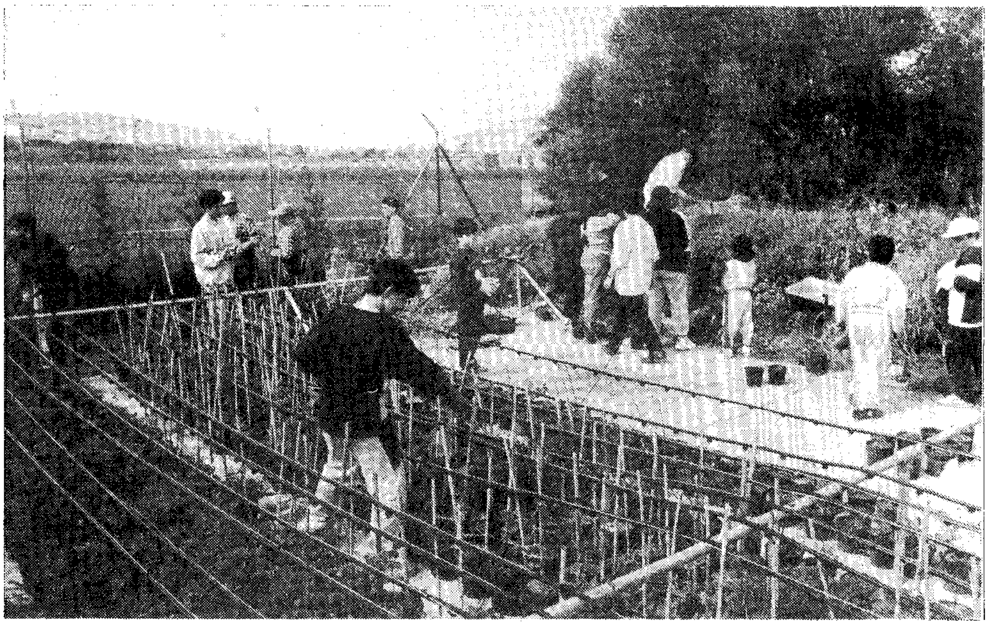
Agnes Scicluna

Ħuttaf tal-Grupp Lokali Ħ'Attard iħawlu l-ballut fin-nursery tas-Simar. Tgħid jikbru? (Xahar wara li ttieħed dar-ritratt, il-ballut qed jikber!)

magħluqin

L-uffiċċju tagħna se jkun magħluq bejn l-14 u l-25 ta' Awwissu, minħabba li BirdLife se tkun qed tieħu sehem fil-BirdFair ġewwa England. Għalhekk f'dawk id-dati iċċemplux l-uffiċċju.

grazzi

Grazzi lill-Ħuttaf li qed jieħdu sehem fil-kampanja ALIVE biex niġbru flus għar-riserva tas-Simar - hemm min anke ħa fotokopji tal-karta biex ikun jista' jiġbor iktar. Infakkru li hemm flokk speċjali bil-kulur għal dawk li jiġbrulna Lm2.50.

ALIVE
fund for bird protection in the maltese islands